

חג - פסח

אילו קרבנו לפני הר סיני - לא בשמים היא

מובא בהגדה "אילו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה דיננו" שואלים על פיסקא זו אם רק קרב אותנו למעמד הר סיני ולא נתן לנו את התורה מה שווה הדבר ומה תועלת יש בכך נאמרו בכך כמה פירושים :

אברבנאל פירש : אילו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה דיננו לא כפי ההבנה הפשוטה שקרבנו ולא נתן לנו את התורה אלא גם קרבנו להר סיני וגם נתן לנו את התורה והפירוש לא נתן לנו את התורה היינו שלא הקב"ה בעצמו נתן לנו את התורה אלא ע"י משה רבנו ולא היו שומעים את עשרת הדברות מהקב"ה בעצמו ולא נתן לנו בעצמו את התורה למרות זאת דיננו וז"ל ונתן לנו את התורה ורצה בו שה' יתברך בעצמו נתנה להם ומפי הגבורה שמעו את עשרת הדברות וידוע שלא היו ישראל ראויים לאותה מדרגה והיה די להם בתת התורה ע"י משה רבנו אבל על הצד היותר טוב דיבר ה' אל כל הקהל

רשב"ם פירש : שלא נתן לנו את התורה בכללותה ומצוותיה והיה מסתפק במצוות מועטות כמו שנתן לאדם הראשון לטח או לאברהם קל וחומר שבמתן תורה נתן לנו את כל התורה המצוותיה

כמה ראשונים ויש מפרשים כפשוטו שמשפיק שקרבנו לפני הר סיני למעמד הגדול אע"פ שלא נתן לנו את התורה דיננו שזכינו להגיע למדרגת מלאכים וזכו שלא תשלוט בהם רימה ותולעה ופסקה זוהמתם וזכו לשני כתרים אע"פ שאחר כך נטלו מהם כמו שהגמרא אומרת שעם ישראל שהיו במעמד הר סיני פסקה זוהמתן ואלו הגויים שלא היו במעמד הר סיני לא פסקה זוהמתן לזכות למעמד כזה גדול אפילו ללא קבלת התורה הוא דבר גדול ועצום

ויש שפירשו אילו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה דיננו כלומר שהוציאנו המצרים ממי"ט שערי טומאה ועשה לנו את כל הניסים וגרם לנו להאמין ולהתקרב לקב"ה יעד שזיכנו להגיע לשלב לפני קבלת תורה דיננו ולא מדבר על קבלת התורה עצמה אלא השלב לפני כן גם דיננו

ויש שפירשו אילו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה דיננו היינו קרבנו לפני הר סיני וגם הביא לנו את התורה וציווה אותנו עליה מ"מ לא נתן לנו את התורה הכוונה שלא נתן לחכמי ישראל לפסוק אלא רק בשמעים מכריעים דינו ק"י שגם נתן לנו את כוח ההכרעה לחכמי ישראל כיון שמה פוסקים חכמי ישראל למטה פוסקים למעלה לא הפוך שלא בשמים היא שפסק שפוסקים חכמי ישראל למטה הוא המחייב

כח ההכרעה ניתן לחכמי ישראל וגם אם בשמים פסקו אחרת מה שקובע זה מה שפסקו חכמי ישראל פה בעולם הזה.

כתוב במסכת ברכות (דף ה ע"א) אמר רבי זירא ואיתימא רבי חנינא בר פפא בא וראה שלא כמידת הקב"ה מדת בשר ודם מדת בשר ודם אדם מוכר חפץ לחברו מוכר עצב ולוקח (הקונה) שמח (שקנה חפץ בזול) אבל הקב"ה אינו כן נתן להם תורה לישראל ושמה שנה' כי לקח טוב נתתי לכם תורתו אל תעזבו.

הרב עובדיה זצוק"ל שאל מה הדמיון לגבי מוכר חפץ הרי כיון שמכר החפץ יותר אינו ברשותו משאין- כן הקב"ה התורה עדין איתו אע"פ שנתנה לעם ישראל התשובה היא שהמכירה היא שבזמן שיש ספיקות לגבי דיני התורה וצריך להכריע כח ההכרעה ניתן לחכמי ישראל לבית דין של מטה ולא לבית דין של מעלה וזוהי המכירה ואע"פ כן הקב"ה שמח.

ר' יעקב ממרוש אחד מבעלי התוס' שחיבר שו"ת מן השמים שאל שאלות ואע"פ שענו לו מן השמים אנו לא משנים מנהגנו כגון הוא שאל האם הלכה כהר"ף דבעי רק ברכה אחת לתפילין של יד וראש או דבעי שתי ברכות כר"ת וענו לו "את בריתי אקים את יצחק" היינו כר' יצחק אלפסי שמברכים רק ברכה אחת לתפילין ואע"פ כן אין האשכנזים משנים את מנהגם משום כך וכן ענו לו משמים שצריך לברך על ההלל בראש חודש דלא כמנהג הספרדים ולא כדעת מר"ן ואע"פ כן הנהוגים כמרן הב"י לא וכן המעשה במסכת בבא מציעא (דף נט:) לגבי תנור של עכנאי - תנור שעשוי חוליות חוליות ובין החוליות חול האם לא נחשב מחובר לקרקע ומקבל טומאה, דעת חכמים שלא נחשב מחובר לקרקע ומקבל שינו משום כך לברך על ההלל והיינו משום דלא בשמים היא טומאה ורבי אליעזר טיהר שסובר שנקרא מחובר ופסקו חכמים לבסוף שהתנור טמא שלא כדעת רבי אליעזר אומרת שם הגמרא באותו היום השיב רבי אליעזר כל תשובות שבעולם

(להוכיח שהוא צודק) ולא קיבלו ממנו אמר להם אם הלכה כמותי (עץ) חרוב זה יוכיח נעקר חרוב ממקומו מאה אמה ויש אומרים ארבע מאות אמה אמרו לו אין מביאין ראייה מן החרוב חזר ואמר להם אם הלכה כמותי אמת המים (נחל) יוכיחו חזרו אמת המים לאחוריהם אמרו לו אין מביאין ראייה מאמת המים חזר ואמר להם אם הלכה כמותי כותלי בית המדרש יוכיחו הטו כותלי בית המדרש ליפול גער בהם רבי יהושע אמר להם אם תלמידי חכמים מנצחים זה את זה בהלכה אתם מה טיבכם (מה לכם להתערב בוויכוח) לא נפלו מפני כבודו של רבי יהושע ולא זקפו מפני כבודו של ר"א ועדיין מטיין(מוטים) ועומדין חזר ואמר להם אם הלכה כמותי מן השמים יוכיחו יצאת בת קול ואמרה מה לכם אצל ר"א שהלכה כמותו בכל מקום עמד רבי יהושע על רגליו ואמר לא בשמים היא. מאי (מה הפירוש) לא בשמים היא אמר רבי ירמיה שכבר נתנה תורה מהר סיני אין אנו משגיחין בבת קול שכבר כתבת בהר סיני בתורה אחרי רבים להטות

אשכחות (מצאו) רבי נתן לאלהיו א"ל מה עשה הקב"ה באותו הזמן א"ל מוחיך ואמר נצחוני בני נצחוני בני ע"כ היינו אף על פי שבת קול משמים אמרה הלכה כרבי אלעזר מכל מקום עמד רבי יהושע ואמר לא בשמים היא אלא אנו קובעים את ההלכה מכאן רואים את הכח העצום שניתן לחכמי ישראל לקבוע הלכה אפילו נגד מה שאמרו בשמים וכן במסכת ב"מ דף פו. שרבה בר נחמני הכריע בן הקב"ה לפמלה של מעלה

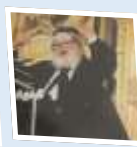
וכן המעשה במסכת ב"מ דף פו. שרבה בר נחמני הכריע בין הקב"ה הישנה הלכה בצרעת-בהרת שאם היא קודמת לשער לבן האדם טמא ואם השער לבן קדם האדם טהור והייתה מחלוקת במתיבתא שבשמים, מה הדין כשיש ספק אם שער לבן קודם לבהרת או שהבהרת קדמה לשער לבן הקב"ה אומר טהור וכול מתיבתא שבשמים אומרים טמא ואמרו מי יכריע, רבה בר נחמני שאמר רבה בר נחמני יחיד אני בנגעים יחיד אני באהלות לפני שנפטר מן העולם אמר שההלכה היא כשיש ספק הדין הוא שהוא טהור כפי הקב"ה אמר, שכח ההכרעה ניתן למטה ולא בשמים היא ולכן אם רב פוסק פסק הלכה לא צריך לחשוש שמה טעה כיוון שלא בשמים היא ומה שפוסק פה פוסקים בשמים

וכן ידוע מחלוקת ר"א וחכמים לגבי מכשירי מילה בשבת לרבי אלעזר מותר מכשירי מילה כגון אם לא הכין סכין למילה לרבי אלעזר מותר להכין סכין בשבת ולחכמים אסור, ובלוד פסקו ברבי אלעזר שהוא המרא דאתרא אף על פי שלחכמים הווי חילול שבת ולא חששו אולי טעו בפסק הם מחללים שבת לחכמים ולא עוד שגזרו הרומאים שלא ימולו את בניהם ורק בעיר לוד אמרו שיותר וכולם הביאו את תינוקיהם ללוד מכך שהתירו דווקא בלוד משמע שבשמים קבלו את הפסק של רבי אלעזר

מעשה באדם ששבר את מפרקתו והרופאים לא נתנו לו סיכוי הלך לאדמו"ר מוה"ל שייברך אותו האדמו"ר אמר לו תמתין ולאחר שעה וחצי אמר לו עיניתי בסוגיא שלך בהלכות טריפות ואין אתה טריפה וכך הבריא שכיון שפסק שהוא יכול להתרפאות גם בשמים קבלו את הפסק שלו ונתנו ליהודי זה חיים

וכן מסופר על אדם שהיה לו בעיה בריאותית אמר לו הרב שפה בחוץ לארץ אנו פוסקים כמו הרמ"א, והרמ"א סובר שבמקרה של שלך הוי טריפה ולכן לא תחיה תלך לארץ ישראל שהוא מקומו של מרן הבית יוסף והוא פסק שהדין במקרה הוא לא טריפה וכך תזכה לאריכות ימים וכך עשה וזכה לאריכות ימים וכן המעשה עם רבי מאיר בעל הנס שכיון שלמד תורה מאלישע בן אבויה שיצא לתרבות רעה כשהקב"ה הזכיר דבר הלכה משמו לא הזכיר את רבי מאיר בשמו אלא בשם אחרים, שאל אחד מאמוראים את אליהו מדוע הקב"ה לא מזכיר את שמו של רבי מאיר ורק קורא לו אחרים הרי רבי מאיר התייחס לאלישע בן אבויה כמו רימון ותוכו אכל ואת קליפתו זרק דהיינו שלא למד ממעשיו כלום והקב"ה קיבל את דבריו ואמר לו אליהו שמכוח דבריך הקב"ה מזכיר את שמו של רבי מאיר ולא קורא לו יותר אחרים.

כתב ספר החינוך מצווה **תצו. וזה לשונו** **שלא לסור מדבריהם...** ומפני עניינים אלה, נמסרה כוונת התורה אל חכמי ישראל, ונצטוו גם כן שיהיו לעולם הכת מועטת מן החכמים כפופה לכת המרובים מן הכשר הזה, וכמו שכתבתי שם במצות להטות אחרי רבים. וכותב שום אפילו הם טועים התורה מצווה ללכת אחריהם וכתב קצות החושן בהקדמה ... אמנם לזאת יחיד איש פן יזכר בתורה בדברים אשר לא כן ושכל האנושי לואה להשיג האמת ובפרט כוונת התורה שרפים ואופנים לא השיגו אלקים הבין דרכה וההוא דמשקר העונש ר"ל מבואר בזוהר היכן ההיא מלה סלקא ושתיקתם יפה מדיבורם שלא יכשלו בשוננם. אך לא נתנה התורה למלאכי השרת ולא האדם נתנה אשר לו שכל האנושי ונתן לנו הקדוש ברוך הוא התורה ברוב רחמינו וחסדיו כפי הכרעת שכל האנושי גם כי אינו אמת בערך השכלים הנבדלים.

אנו אומרים בהגדה את עמלינו אלו הבנים שאדם צריך לעמוד בחינוך הבנים
השאיפה לבנים תלמידי חכמים ופמוטות הכסף שלא נקנו
נער צעיר וכן יחידה לייבילה כאשר התייתם מאביו, וכדי לעזור ולתמוך

באמו האלמנה והשוברה נאלץ לייבילה לעוב את ספסל הלימודים ואת
החיידר' בו למד ולעבוד כשוליה אצל סנדלר מתקן נעליים, מוקדם בבוקר
היה לייבילה קם, מתפלל במניין בעזר מלאכה אוכל פת שחרית ואף לעבודתו
שם שהה עד שעות. בין הערביים, אז פנה שנית לבית הכנסת ולפי מנחה,
שיעור ב"עין יעקב" ש"נאמר על ידי הרב ותפילת מעריב, ולאחר מכן שב לביתו
לעודד ולשמח את אמו האלמנה, לספר לה כיצד עבר יומו, אכל את ארוחתו
הדלה אותה הכינה לו אמו. וכדי לאגור כח ליום המחרת עלה על יצועו ונרדם
מיד מרוב עייפות, בהפציע השחר קם לייבילה בזריזות ושוב החל את סדר יומו
הקבוע, כך חלפו להם ימים, שבועות, ושנים. על דבר אחד לא יכל לייבילה
לסלוח לעצמו, על עוזבו את לימוד התורה הקדושה, בליבו אהב לייבילה את
התורה אהבה עזה ומאוד נהנה ללמוד ולהבין משנה וגמרא, מידי בוקר כאשר
חלפו על פני החנות בה עבד,

בחוריו החמד - חבריו שיהירו אל ספסל הלימודים, נסחטה דמעה חמה מעינו
של לייבילה, הייתה זו "דמעת קנאה" על שלא זכה הוא למה שזכו הם. מידי
פעם בשעות הצהריים נכנס לו לייבילה בלאט אל בית הכנסת הגדול שבעיריה
שהיה ריק מאדם בשעות אלו, מתיישב בזרין וזוית מרטיב את ספר התהילים
בתפילה תחינה וקובלנה מדוע ולמה לא זכיתי גם אני ללמוד תורה? בכל פעם
שסיים את תפילתו הבטיח לבורא עולם, אמנם אני לא זכיתי, אך בעזרה
כשיהיו לי ילדים אעמיד בפניהם את כל התנאים שבעולם על מנת שיגדלו הם
ויהיו לתלמידי חכמים מופלגים והוגים בתורה הקדושה יומם וליל, בתקווה זו
ניחם והתנחם לייבילה, ומחשבות אלו נתנו לו כח וטעם טוב ומחיה שהאיר
את חייו האפורים ומלאי הקשיים. בחלוף השנים הלך לעולמו הסנדלר אצלו
עבד והוא ירש את מקומו, הוא התבסס, התחתן ובורא עולם זיכה בשלושה
בנים, הבית היה שוקק חיים מפעילותם של הילדים, מרץ רב ועצום היה לכל
אחד מהם, ושובבותם הייתה לשם דבר,
אך חשק ללימוד היה חסר להם, נפשם כלל לא חשקה בתורה, וזה מה ששבר
את אביהם יותר מהכל, "האם נחרך גורלה של התורה לנדוד משפחתי?!"
עמד לייבילה ובכה לבורא עולם, כל פסגת שאיפת חייו התנפצו לו מול
העיניים, כמה פילל לילדים תלמידי חכמים, ומה עלה בגורלם? וכך מספר
פעמים ביום היה נועל לייבילה את חנותו הקטנה לשעה קלה מסתגר בחדר
הפנימי ובוכה ומיילל כתינוק "אם בני לא יגדלו לתלמידי חכמים מה טעם
לחייו? ביחוד הפיל תחינתו על צעיר הילדים ששובבותו ומעשי הקונדס
שעשה העפילו על שני אחיו הגדולים ושום טיפת רצינות או הקשבה לא מצא
בשובב זה, גם זוגתו שהייתה תמימה וצדיקה לא פסקה מלהתפלל ולהשפיע
על ילדיה שישקעו מרצם בלימוד התורה,

וכשירווח לעבר בתינו תוק את ארנקו בכף ידו פר מעשיו, וכן על
עקבותיו לעבר כשבדרך הוא מסביר לאשתו פשר מלאכתו שאב לך
אישה כשרה בנשים... אף היא הצטרפה לשאיפת בעלה בתפילתו כי בורא
עולם יצרך גם את חלקה בפמוטים למען יזכו לבנים תלמידי
חכמים. ובאותה שבת שהדליקה את נרות החלב בכנסות החרס הנסים
נשאה תפילה על ילדיה ואמרה "אלו הנרות יעלו לנפך כאילו הם פמוטי
כסף דולקים בשמן זית זך, ואורם ילחלו אל ליבות בני ואיר בהם את
אור תורתך הקדושה", את פניה שטפו הדמעות והיא לא פסקה מלבקש
ולתחנן ברגעים כה מרגשים אלו. ועלתה תפילתה וותפילת בעלה אל
המרומים והרעשה עולמות, גדלו הילדים ונשלחו לישיבות, ללבם נאח
לאהבת ה' ולתורתו, ובמשך השנים הפכו לתלמידי חכמים מופלגים ביותר,
וצעיר הילדים "השובב" מכולם, נלקח ברבות הימים לחתן אצל הגאון
הצדיק המשגיח הדגול ממיר ר' ירוחם ז"ל (עליו התבטא באחד הפעמים
ר' מיכל פיינשטיין זצ"ל "משמתי ר' ירוחם בטל האדם השלם מן העולם").

החיילים ניצלו בזכות ששמרו על איסור אכילת חמץ
הכוננות במערכת הביטחון בגבול הצפון היתה ברמה הגבהה ביותר כבר
כמה ימים. מידע מודעיני אמין ביותר והורה על כוננת מחבלים לחזור
בישראל לדרך גבול הצפון, להניח מטען צד ולנסות לחטוף חיילים. כוננות
רבים הוקפצו לאזור הגבול, מזליטיס חגו מעל וכל החופשות בוטלו. אחת
היחידות שהשתפרה בסריקות הייתה יחידת חיילי ההסדר. כל התוכניות
שלשה לזכות לחופשה ירדו לטמיון. אז חול המועד פסח, ורבים ביקשו
לעשות את החג בחיק משפחותיה, אבל כל הציאות נדחו מחמת הכוננות
עד שתיגמר ולאחר מכן יאופשר להם לשוב לביתם. בני, חייל שגר באחד
המושבים בארץ, עלה לקומנדקר לסירור על גבול המערכת. הנגח היה חייל
ממוצא רוסי שהוא לא הכיר. "היי, קוראים לי בני'הצג את עצמו. "ואני
אֶלֶס, " השיב הנגח. "בדרך הבא לטיול השני של בית הספר. "סניחם
צחקו נראה היה שהקרח ביניהם הופשר. הם החלו בנסיעה על גבי שביל
העפר הצמוד לגדר המערכת, כשעניניהם מבטיחות לכל עבר וסורקות את
השטח. לבני היה מצב רוח גרוע. בשנה שעברה הוא חגג את הפסח במושב,
עם הוריו, אחיו ואחיותיו, סבו וסבתו. ליל הסדר היה כל כך יפה, וכל ימי
חול המועד הם עשו ביחד הוא נזכר בזה והוא חושב על המצב שלו עכשיו
הוא נמצא בגבול ורודף אחרי מחבלים וכמעט שוכח את חג, "חג
החרות". הנסיעה נמשכה והמתח הלך וגבר. לאחר כמה דקות הוציא אֶלֶס
חבילה מכיסו והניח אותה ביניהם. "קח תתכבד, " אמר לבני. "תאכל
משהו. "תודה, " אמר בני והוציא מתוך החבילה בסקווט אחד. הוא בא
לברך "בורא מיני מזונות" - כשלתפע נזכר: פסח היום! הבסקווט הוא
חמץ "עצור מיד!"

צעק בני לאֶלֶס. אֶלֶס עצר את הרכב בבית אחת ותפס את נשקו. מה קרה?
שאל כשכולו דרוך. "אתה מבורך! אתה עובר במאי לי בסקווטים" צעק בני.
"כמעט אכלתי את זה. "תגיד לי, מה עושה לעידך? "שאל אֶלֶס. מה הבעיה
שלך? זה לא בסקווטים ממולכדים... "היום פסח, והבסקווטים שלך הם
חמץ, " לא נרגע בני. "בגללך כמעט אכלתי חמץ. "זו הבעיה שלך? " צחק
אֶלֶס, כבר חשבתי שראיתי איזה מחבל. "אני לא מוכן שהבסקווטים יהיו
ברכב, " אמר בני שלא הצליח להירגע. "תזרוק אותם החוצה. גס לך אסור
לאכול את זה. גם אתה יהודי, אֶלֶס. "יהודי יהודי, אבל הבסקווטים
טעימים, " צחק אֶלֶס וקירב בסקווט לפיו. "אֶלֶס" צעק בני בחדרה, "אל
תאכל. זה אסור אל אתה אוכל, אני יוצא את החוצה. "אל תבלבל במוח, "
הגיב אֶלֶס, אבל בני כבר עושה מעשה: הוא פתח את הדלת, וירד אל מיד
לקומנדקר. "תגיד לי אתה חושב מה אתה עושה? "שאל אֶלֶס, "תיכנס מן
לרכב, זה מסוכן. " לאכול בסקווטים בפסח זה יותר מסוכן, " אמר בני
"אני חוזר ברגל לבסיס. " כעס אֶלֶס, "אתה יודע מה? לך ברגל ואני ממשיך
בנסיעה. להתראות בבסיס. " והוא המשיך בנסיעה. החדרה של בני מכך
שהוא כמעט אכל חמץ, הפכה עכשיו לפחד נורא. הוא היה לבד בלב שטח
מסוכן. הוא חשב שהוא עומד לצאת מדעתו מרוב חרדה. הוא הבין שהוא
עשה שטות בכך שירד מהרכב. הסלידה מהחמץ העבירה אותו על דעתו,
וחוץ מזה, איזו זכות ישלו לומר לאֶלֶס מה לעשות: הוא יכול לשכנע אותו
ולהסביר שאסור לאכול חמץ, אבל מה פתאום הא כופה עליו את דעתו?
"זה לא מתאים לי", הרהר בני. הוא חילף חצי דקה, וקולות ירי עזים פילחו
את השקט, ומיד לאחר מכן חלדה את האזור פיצוץ אדיר. "זה אֶלֶס",
הרהר בני בחדרה, הוא נתקן במחבלים.

"הוא תפס את נשקו והחל לרוץ קדימה כשהוא קורא בשמו של
חברו. למרבה ההקלה הוא שמע מישורו קורא לו מבין השיחים. זה היה
אֶלֶס, המום ומבוהל מהפיצוץ מחריש האווניים, אבל בריא ושלם. תוך
דקה נדמתה כל הגזרה לשדה קרב. עשרות חיילים מילאו את השטח,
מסוקים חגו מעל ומרדף התנהל אחרי חוליית המחבלים. ארבעה מהם
נהרגו, ורק אחד נתפס חי, ונלקח מיד לחקירה. המחבל היה צעיר לבנוני,
מבוהל ומבועת. הוא סיפר שהוא וחבריו חטמינו מטען רב עוצמה, והמתינו
לרכב הצבאי הראשון שיעבור בשביל לפוצצו. הרכב של אֶלֶס התקרב, אך
אז הנהג הבחין בהם, והשליך לעברם רימון. הם הבינו שהם התגלו, החלו
לירות והפעילו על מטען הצד למרות שהרכב הצבאי עוד היה רחוק ממנו,
ואז החל המרדף אחריהם. החוקר יצא מחדר החקירות, ונגיש אל אֶלֶס
שהיה בחוץ. כל הכבוד, " אמר לו. "בריימון שזרקת עליהם, מנעת אסון
גדול. "רימון? איזה רימון? " שאל אֶלֶס. המחבל אמר שעצרת וזרקת
עליהם רימון, " אמר החוקר - ולא הבין מדוע אֶלֶס פרץ בצחוק גדול
ומתבק את בני, שגם הוא עדיין לא הבין מה קורה. "לא זרקתי שום רימון, "
הסביר אֶלֶס לכולם. פשוט היה לי ויכוח עם בני כמה דקות לפני הפיצוץ על
חבילת הבסקווטים. כשראיתי שזה כל כך חשוב לבני, החלטתי לזרוק
החוצה את חבילת הבסקווטים ולחזור לאסוף אותו. המחבלים שראו אותי
עוצר וזורק משהו היו בטוחים שהם התגלו ושהו רימון וניצלתו.

מאד מאד הוי שפל רוח
כידוע החמץ התופח מסמל גאוה וגבהות הלב לעומת המצה הדקיקה
המסמלת ענווה. נזכיר כמה סיפורים על ענווה

מסופר לאחר פטירתו מן העולם של מיון הגאון הרב משה פיינשטיין זצ"ל
התקבלה בביתו שיחה טלפנית סמוך לכניסת השבת. מעבר לקו היתה
אישה אחת אשר בקשה לשוחח עם פבוז הרב, אך מה גדול היה צערך לשמע
הפשרה הפתרה כי פבוז הרב נפטר לבית עולמו. לשאלת אחד מבני הבית
במה הוא יוכל לעזור לה, בקשה האישה לברר את זמני כניסת השבת. "האם
לשם כך את מתקשרת לגדול הדור, וכי קשה לך להשיג לוח זמני הדלקת
הנרות?!" "אני מתפאלת על תמיהתך. הרב זה כבר יותר משלושים שנה
שואג ונותן להתקשר מדי שבעה לברור הרב מיון זמן כניסת שבת,
ותמיד הולך לי הרב בסבלנות רבה ומעולם לא הפנה אותי ללוח שנה!" -
השיבה האישה בנימה של פס. אכן, זו תורת המנהיגות במלא תפארתה

חזון עובדיה פסח

חמץ שנתעפש או נסרח קודם זמן איסורו, ונפסל מאכילת הכלב, או שחרכו ושרפו באש עד שנפסל מאכילת הכלב, מותר לקיימו וליהנות ממנו בפסח לפיכך מותר לכתוב בחול המועד פסח בדיו שנתבשל עם שכר שעורים וכן מותר להשתמש בפסח בספירט ממולג להסקת מכונת בישול פרימוס ובלבד שיקנה אותו קודם פסח כדי שיהיה בטוח שנפסל מאכילת הכלב קודם זמן איסור החמץ וכן מותר לצחצח נעליו בחול המועד פסח במשחת נעלים שיש בה תערובת חמץ, ויקנה אותה קודם פסח וכן מותר ללבוש בפסח כובעים שמדבקים אותם בבצק מבפנים,

הואיל ונפסל החמץ מאכילת הכלב קודם זמן איסור החמץ וכורכי ספרים מותר להם לדבק הניירות בבצק או בעמילן חמץ אפילו בערב פסח, קודם זמן איסור החמץ, ומותר ללמוד בספרים הללו בפסח וכן סיגריות שיש לחוש שמדבקים אותם בחומר שיש בו חשש חמץ, הואיל ונפסל מאכילת הכלב, וגם אינו ניכר כלל, יש להתיר לעשן מהם בפסח

***טבילות וכדורי הרגעה, נגד מיחוש ראש וכאב שיניים, מותר להשתמש בהם בפסח, אפילו יש בהם תערובת חמץ (עמילן של חטה), כל שטעמם פגום וכבר נפסלו מאכילת הכלב קודם הפסח, ובלעיים אותם כמות שהם. אם נזקק לתרופות בפסח עצמו, ומותר לקנות מבית מרקחת של גוי תרופות ויש בהם חמץ ונפסלו מאכילת הכלב. וכל זה בחולה שחלה כל גופו, ואף על פי שאין בו סכנה, אבל אם הוא מיחוש בעלמא, אין להתיר. וטבילות שמוצאים אותם וטעמם טוב אסור למצוץ מהם בפסח לרפואת דלקת-גרונן וכיוצא בזה, אלא אם כן נתברר שנעשו בעמילן של תירס או של תפוחי אדמה

ומה טוב לבקש מהרופא בעת רישום התרופות שירשום לו תרופות שאינן מכילות חשש חמץ כתחליף אלא שיש בהן חשש תערובת חמץ. ובמנינו רוב הטבילות עשויות ללא חמץ כלל, אלא עשויות עם עמילן הנעשה מקטניות, (ואפילו המיעוט שמעורב בהם חמץ, החמץ נפסל מאכילת כלב לפני הפסח), הילכך בודאי שיש להתיר לחולה שאין בו סכנה לקחתם בפסח, וחלילה לחולה רופא להחמיר על עצמו ולהפסיק לקחת הכדורים הנחוצים לו על פי הוראת רופא מומחה במשך הפסח, ובפרט במקום שיש חשש הכי קטן שהוא יגיע על ידי זה למצא אפילו על ספק סכנה). (ספר נשמת אברהם עמוד רסו).

***חולה שיש בו סכנה ויודע שיצטרך להשתמש בפסח בתרופה שיש בה חמץ, יש לו לקנות התרופה קודם לפסח, ויכוין בפירוש שאינו רוצה לזכות בחמץ שבתרופה, ויניח אותה במקום מוצנע, וכשיצטרך יקח ממנה בכל פעם כפי הצורך. ואם התרופה טעימה לחיך, טוב שיתן בתוכה דבר מל, שתהיה שלא כדרך הגמאה, ובעודה בכפו יבלענה. (ועיני בספר נשמת אברהם סימן תסו. ודו"ק).

***המוצא חמץ ברשות הרבים בימי הפסח אסור לו להגביהו, ואפילו יתכוין שלא לקנותו, אסור מדברי סופרים גזירה שמא יאכל ממנו. אסור לעשות מלאכה בערב פסח אחר חצות היום לא אסור עשיית מלאכה בערב פסח, אלא מלאכה גמורה, כגון לעשות כלים חדשים, או לתפור בגדים חדשים, בין בשכר בין בחנם, אבל רשאי הוא לתקן כליו, כגון בגד שנקרע קצת רשאי לתפורו ולתקנו לצורך המועד,

ואפילו מעשה אומן מותר בין לעצמו בין לאחרים ומכל מקום לא יטול האומן שכר על התיקון כשעושה לאחרים אלא אם כן במעשה הדיוט ומי ששכח להסתפר לפני חצות מותר לו להסתפר אחר חצות על ידי עצמו, אבל לא על ידי ישראל חבריו אפילו בחנם, ומכל מקום מותר לו להסתפר בשכר אצל ישראל עני שאין לו מה יאכל כפי הצורך בליל הסדר ויום טוב של פסח וכן מותר לו להסתפר על ידי גוי בשכר בערב פסח אחר חצות

ומותר לגזוז צפרניו בערב פסח אחר חצות וכן מותר לצחצח נעליו במשחת נעלים ולהבריקים לכבוד יום טוב ומותר לנהיג בהגדים במנהיג חס ומותר לכתוב ספרים דרך לימודו, אפילו אין בהם צורך המועד ומותר לצלם במצלמה צורת אדם או נוף בערב פסח

ומותר להפעיל מכונת כביסה בערב פסח קודם חצות, אע"פ שהיא ממשיכה לפעול באופן אוטומטי גם אחר חצות. ופשוט.

אסור לאכול מצה ביום ארבעה עשר בניסן, כדי שיאכל המצה לתיאבון בליל פסח, (ומכל מקום אם אכל מצה בשוגג, יברך לאחריה ברכת המזון). ובליל ארבעה עשר מותר לאכול מצה

ומצה עשירה מותר לאכול בארבעה עשר בניסן. ומצה עשירה היא הנעשית מקמח (כשר) עם מי פירות, כגון יין חלב ודבש, ומיץ תפוחים ומיץ רמונים וכיוצא בהם. ועיין ברמב"ם פרק ה מהל' חמץ ומצה הלכה ב, ופרק ו הלכה ה. (והטעם לזה, כי הואיל ואין יוצאים ידי חובת אכילת מצה בליל פסח במצה ששירה, שנאמר: "לחם עוני") (פסחים לו.), לפיכך לא אסור לאכול בערב פסח. אבל עוגה שנעשית מקמח מצה (אפויה), ועירבו בה דבש ויין וכיו"ב, וחזרו ואפו אותה, אין לאוכלה בערב פסח, שהואיל ונאפית מכבר, אין עליה שוב תורת מצה עשירה

ומצה מבושלת או מטוגנת בשמן מותר לאוכלה בערב פסח, ומכל שכן אם נתבשלה לפני ערב פסח ומשעה עשירית ביום, ולמעלה, כלומר: שלש שעות זמניות לפני צאת הכוכבים, אסור לאכול אפילו מצה עשירה, כדי שיוכל לאכול המצה בליל פסח לתיאבון ומכל מקום מעיקר הדין לא נאסר אלא כשאוכל ממנה יותר משיעור כביצה (בלי קליפתה). אבל לאכול ממנה פחות משיעור כביצה (בלי קליפתה)

כחמשים גרסן, מצד הדין מותר, אלא שאין להקל בזה אלא במקום צורך ומותר לאכול פירות וירקות, וכן תבשיל ואורז, גם לאחר שעה עשירית, ובלבד שלא ימלא כרסו מהם לאכול ולשבע. וקטן שאינו מבין בסיפור יציאת מצרים שמספרים בהגדה בליל פסח מותר להאכילו מצה (רגילה) בערב פסח, אבל קטן שמבין בסיפור יציאת מצרים אין להאכילו מצה בערב פסח, שנאמר, "והגדת לבנך בעבור 'זה עשה ה' לי', לא אמרתי אלא בשעה

שמצה ומרור מונחים לפניך, ואם ימלא כרסו מין המצה בערב פסח היאך שייך לומר לו "לעבוד זה", כיון שאין המצה חידוש לול. ט. יש להתיר אפילו לכתחלה לשתות בפסח מן המים של הכרת ולבשל ולאפות בהם, בלי שום פקפוק, ובלבד שיסגנו את המים במסננת יפה קודם שישתמשו בהם בפסח לשתיה ולבישול ולאפיה. והרוצים להתחסד עם קונם, ו להחמיר על עצמם, נכון להם לשאוב את המים קודם פסח, ולפני זמן איסורו של החמץ, ולסגנום יפה, כדי להשתמש בהם בכל ימי הפסח, ותבא עליהם ברכה. (ז)

***מותר לאכול בפסח גבינה או דגים מלוחים שנמלחו קודם פסח, (וכל שכן סרדינים שבקופסאות סגורות המיוזרים בארץ בשמן בלבד, אף על פי שלא נזהרו לבדוק המלח מפירורי חמץ, וגם במליחתם לא נזהרו לשמרם כראוי מחימוץ, ואינם צריכים הדחה או שריה במים כלל וטוב לקנותם מהשוק קודם פסח ולהניחם בכלי כשר ומרקחת) (ריבה) שנעשתה בשאר ימות השנה בכלים רגילים של חמץ, ולא נזהרו לשומרה מחשש חמץ, ומותר לאוכלה בפסח, הואיל וסתם כלים אינם בני יומן, והוה ליה נותן טעם לפסח שמותר, ועוד שהרי זה כנותן טעם בר נותן טעם דהיתרא, החמץ נתן טעם בכלי, והכלי במרקחת, ועדיין הכל היתר, הואיל ונעשה קודם פסח. ואחינו האשכנזים נוהגים להחמיר כדברי הרמ"א בכמה פרטי דינים הנ"ל. אבל לנו הספרדים שהולכים אחר הוראות מרן יש להקל. ואין המורה הוראה בארץ ישראל, רשאי להחמיר (לספרדי) נגד פסקי מרן, ורק לעצמו רשאי להחמיר ***נותן טעם לפסח מותר בפסח, ובלבד אם טעמו ובישולו בפסח בכלי של חמץ, לאחר שעבר שיעור מעת לעת (כ"ד שעות) מזמן שנתבשל החמץ בכלי, התבשיל מותר בפסח ואחינו האשכנזים מחמירים בזה.

אסור לומר על בהמה בין שהיא חיה בין שהיא שחוטה, ואפילו על חתיכת בשר, "בשר זה לפסח", לפי שנראה שהקדיש אותה מחיים לקרבן פסח, ונמצא אכילת קדשים בחוץ שהוא כבדת, אלא יאמר "בשר זה ליום טוב", וכן אל יאמר בביתו לצלות הזרוע "לפסח", אלא "ליום טוב" ואף על פי שמצד הדין אין איסור בזה אלא בהמה שבמינה קרב על גבי המזבח, אבל בשר תרגולים שאינו קרב על גבי המזבח מותר, מכל מקום טוב להחמיר בזה, ואפילו בדגים אבל מותר לומר חטים אלו לפסח

ונכון להשתדל לקחת למצת מצוה של לילה הראשון מצה שנעשית בעבודת יד הלישה והאפיה בתנור. ומכל מקום בעת הדחק שאינו מוצא מצה של עבודת יד, יוצאים ידי חובה במצה שנעשית על ידי מכונה חשמלית, באופן שלחיצת הכפתור להפעלת המכונה נעשית בידי ישראל שאומר "לשם מצת מצוה"

ז. אף על פי שהחמץ אוסר בפסח בכל שהוא, ואינו מתבטל בששים, מכל מקום אם נתערב חמץ לפני הפסח, והיה ששים כנגדו, אינו חוזר וניעור בפסח לאסור במשחו, אלא כיון שנתבטל מותר באכילה בתוך הפסח. ואפילו לא נודע ענין תערובתו אלא בתוך הפסח אף על פי כן מותר באכילה לפיכך חטים שגפלו עליהם גשמים, או שגפלו למים, ונתערבו בחטים הרבה, ויש ששים כנגדם, מותר לטוחנם ולאפותם למצה לפני הפסח ומכל שכן שיש להתיר יין שנעשה קודם פסח מצויקים שנישרו כמה ימים במים, ובפסח מצאו בתוכם חטים או שעורים שנתבקעו,

שאין כאן אלא טעם החמץ ולא ממשו, ומכיון שהיה ששים כנגד החטים בודאי שאינו חוזר וניעור לאסור בפסח, וכשר היין אפילו לארבע כוסות בליל פסח וכן פת שגפלו ליין ונשרה שם כמה ימים, וסילקו, וסיגנו קודם פסח במסננת עבה שאין לחוש שהסתננו לתוכו פירורי חמץ, מותר בשתייה בפסח וכן שכר שעורים (בירה) שהוא חמץ גמור, שנתערב קודם פסח עם משקים אחרים, ויש סי' לבטלו, מותר לשתותו בפסח, שאינו חוזר וניעור. ובוזה שהוא תערובת לח בלח מותר גם לאחינו האשכנזים ואפילו אין ששים נגד החמץ מותר להרבות עליו עד שיעור ששים ולבטלו קודם פסח. ואין בזה משום "אין מבטלין איסור לכתחלה"

מתפלים שחריט של יום טוב בשמחה ובניגון, ואומרים כל המזמורים הנאמרים בשבתא. וגומרים את ההלל, ומברכים עליו אשר קדשנו במצותיו וצונו לגמור את ההלל. ואסור להפסיק באמצע ההלל, אלא דינו כדין קריאת שמע וברכותיה, שבאמצע הפרק שואל מפני היראה, דהיינו בשלום אביו ורבו שחיבי במוראם, ומשיב שלום מפני הכבוד לאדם נכבד שהקדים לו שלום, ובבין הפרקים שואל בשלום אדם נכבד ומשיב שלום לכל אדם. וכן יש לו להפסיק לקדיש ולקדושה, אפילו באמצע הפרק. ואף לענין אמון דברכות יש לו להפסיק ואם פסק באמצע ההלל אפילו לדבר הרשות, ואפילו שהיה כדי לגמור את כולו, אינו צריך לחזור אלא למקום שפסק, בין ששהה באונס בין ברצון.

ואם טעה ואמר ההלל בדילוג, כמו שנוהגים לומר ההלל בראש חודש, ואחר כך נזכר, יחזור לגמור ההלל מתחלתו ועד סופו. ואין צריך לחזור ולברך, כיון שכבר בירך על ההלל קודם

אם ביום טוב ראשון של פסח חזר תשעים פעם, "מחיה מתים אתה רב להושיע מוריד הטל", כנגד תפלות של שלשים יום, מכאן ואילך אם נסתפק אם אמר גשם או טל, הרי הוא בחזקת שלא הזכיר גשם, ואינו צריך לחזור. (מרן בשלחן ערוך סימן קיד ס"ט). (וטוב שיחזור מאה ואחת פעמים, כעין מה שאמרו בחגיגה ט. (א) אינו דומה שונה פרקו מאה לשונה פרקו מאה ואחת. וגם כדי לכלול תפלת המוספין של פסח ושבת וראש חודש אייר שבתוך שלשים יום. ע"כ

זוהר הקדוש - המצה יצר הטוב והחמץ יצר הרע

וַיִּשְׂא הָעָם אֶת בָּצֶקוֹ טָרֵם יַחְמֵץ וְגו'. כ"ה - מִצָּה זוּ לְבַעַר חָמֵץ, שֶׁהָרַי מִצָּה זוּ נִמְסְרָה לְיִשְׂרָאֵל, וַיִּשְׂא הָעָם אֶת בָּצֶקוֹ טָרֵם יַחְמֵץ, וְכִתּוּב שָׂאֵר לֹא יִמְצָא בְּבִתְיָם, וְהָרַי פְּרִשֵׁי הַחֲבָרִים, וְהִסּוּד בְּאַרְנֵי, בֵּין חָמֵץ וּמִצָּה שֶׁל פְּמֹה מְקוּמוֹת, זֶה יִצֵּר רָע, וְזֶה יִצֵּר טוֹב (פרשת בא דף מא)

אמרי חז"ל " כתב הר"ה ק רבי לייב' לא יאמר מלוכה זי"ע ע בספרו 'תורת אמת', שימי חודש ניסן גדולים יותר מימי אלול על אף שהם ימי רחמים ורצון, ומטעמים אחרים בהסבר נפלא, שכל המועדים קדושתן נובע מן התורה הקדושה, חג שבעות - עיקרה ניתקן משום שבימים זה זכו לקבל התורה"ק, וכן שאר המועדים יתנו לאחר מאת תורה, משא"כ לחג הפסח זכו בני ישראל במצרים בעת שהיו משוקעים במ"ט שערי טומאה, ואף שלא היו זכאים וראויים לצאת ממצרים ריחם עליהם הש"ת והוציאם מעבדות לחירות, ולפיכך גדולים ימי חג המצות טפי משאר המועדים, כי אז זכו בני ישראל לחסד עליון שלא היו ראויים לכך. וכמו"כ בכל שנה ושנה מתעוררת בחינה זו, שהקב"ה מרחם על פליטת עמי בית ישראל ומוציאם מעבדות לחירות, וכל יהודי באויה מצב שהיה, יוכל לצאת משערי טומאה שנקלע אליהם ולזכות לאור גדול" עכ"ל. ואיש כי לא יחיה לו גואל והשיגה ידו" אומר רבינו בעל הי"ח"תם סופר": רצונו לומר. מי שמדמה בנפשו שאינו לו גואל מכל בני האדם. אלא כל יחבו הוא משליד. רק על ה' יתברך. יהיה סמוך ובטוח כי סופו והשיגה ידו ונגאל! [עלילים]

